

НАПРЯМ 11. РОЗВИТОК МЕХАНІЗМІВ НАЛЕЖНОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-303-6-12>

Адамська І. П.,
*аспірант інституту державного управління
Національного університету «Львівська політехніка»
м. Львів, Україна*

ЗАХИСТ ПРАВ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ УКРАЇНИ

В сучасних умовах функціонування української держави особливого значення набуває інституційна стійкість публічного управління та врядування, оскільки воєнні дії розв'язані росією проти українського народу, економічні та глобальні виклики, внутрішня ситуація в країні потребують від публічних службовців ефективної та злагодженої діяльності. Проте, в сучасних умовах публічний службовець не є достатньою мірою захищений як в професійному, так і в правовому полі та соціальному плані. Саме цьому присвячене моє дисертаційне дослідження на тему: «Захист прав публічних службовців у сучасних умовах України».

В умовах високої невизначеності демократичного політичного процесу особливого значення набуває діяльність системи управління: службовці публічних органів влади покликані вирішувати соціальні конфлікти, що виникають на базі зіткнення різних соціальних інтересів, що є умовою стабільності суспільства. Дана система є одночасно основою політичного управління справами суспільства. Публічну службу слід визначати як реалізацію народом влади через виконання завдань і функцій держави, спрямованих на забезпечення публічних інтересів особами на постійній професійній відплатній основі за рахунок бюджетних коштів в органах публічної влади на підставі адміністративно-правового акту про призначення на посаду.

Варто погодитися з Н. Алюшиною, що «інститут державної служби покликаний забезпечити виконання функцій держави за будь-яких умов та обставин. Для ефективного виконання покладених функцій, державна служба повинна залишатися стабільною, професійною та політично неупередженою, відповідати принципам належного

врядування та стандартам і кращим практикам держав-членів ЄС» [1]. Дослідниця також зазначає, що «нещодавно Україна отримала статус кандидата у члени Європейського Союзу, підготовлено план відновлення України та триває реформа державного управління. Враховуючи істотні зміни в умовах функціонування державної служби, важливо розуміти актуальний стан справ, враховувати трансформації, що відбувалися та тривають, й уточнювати вектори руху у розвитку державної служби» [1].

Як зазначає П. Петровський, перед суб'єктом публічно-управлінської діяльності постійно стоїть завдання свідомо визначити зміст своєї діяльності, прийняти оптимальні рішення реагування на існуючі проблеми та отримати максимально можливі результати [2, с. 3].

Публічна служба є одним із найважливіших видів цілеспрямованої діяльності людини, а також усього суспільства і держави в цілому щодо забезпечення базових функцій публічного політичного управління. Підстави її поділу за видами різні і численні. Нерідко вони вступають між собою у певні суперечності й не дозволяють правильно визначити той чи інший вид публічної служби, що здійснюється у межах різних видів публічного управління. Публічна служба в сучасному світі різноманітна і охоплює все більш сфер діяльності людини.

За змістом поняття «публічний службовець» характеризується сукупністю ознак, які мають організаційне, правове, соціальне спрямування. Із позиції правознавства службовець – це учасник специфічного правовідношення, оскільки вступає, з одного боку, у трудові правовідносини, пов'язані з особистим професійним становищем, трудовими правами та обов'язками, із самим процесом праці, а з іншого – в адміністративні, пов'язані з виконанням вимог служби, управлінських функцій.

Відносини, що виникають у зв'язку із вступом, проходженням та припиненням державної служби відповідно до частин другої статті 5 Закону України «Про державну службу» регулюються цим Законом, крім випадків, коли врегулювання таких питань передбачено спеціальними законами. Таким чином, необхідно враховувати норми спеціальних законів, які визначають діяльність окремих державних органів, як, наприклад: «Про прокуратуру», «Про Державне бюро розслідувань», «Про службу в органах місцевого самоврядування» тощо.

Отже, для посилення захисту прав публічних службовців у сучасних умовах України необхідно:

- прийняти загальний нормативно-правовий акт (закон або кодекс) у сфері публічної служби;
- застосувати європейські стандарти щодо гармонізації чинного законодавства;
- збільшити варіативність засобів захисту саме прав публічних службовців на рівні законодавства;
- деталізувати порядок захисту шляхом звернення до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та Європейського суду з прав людини;
- забезпечити закріплення найбільш важливих гарантій захисту прав публічних службовців на конституційному рівні;
- розширити перелік гарантій у сфері соціального захисту публічних службовців та членів їх сімей на рівні законодавства;
- розробити та законодавчо закріпити дієвий механізм колективного захисту прав публічних службовців, як альтернативу проведення страйків;
- розробити та законодавчо закріпити трудову юстицію для покращення захисту прав усіх категорій публічних службовців;
- розробити та законодавчо закріпити комплекс превентивних заходів для запобігання фактів порушення прав публічних службовців;
- законодавчо закріпити дієвий механізм страхування життя та здоров'я публічних службовців та ін.

Список використаних джерел:

1. Алюшина Н. О. Розвиток інституту державної служби в умовах карантину та воєнного стану. Ефективність державного управління. 2022. Вип. 1/2(70/71). С. 11–16.
2. Петровський П. М. Актуальність наукового обґрунтування публічно-управлінської діяльності в умовах війни. 2022. Вип. 2(30). С. 1–13.